

Monitor exportkredietverzekeringen 2019

Inhoudsopgave

Monitor exportkredietverzekeringen 2019	1
1. Inleiding.....	3
2. Financiële resultaten	3
2.1 Obligobenuutting.....	3
2.2 Premies	4
2.3 Recuperaties.....	5
2.4 Schades	5
2.5 Vergoeding ADSB.....	6
2.6 Risicovoorziening.....	6
3. Samenstelling portefeuille	7
3.1 Sectoren	7
3.2 Landen	8
4. Beleidswijzigingen	8
4.1 Vernieuwd dierenwelzijnsbeleid	9
4.2 Omzetpolis Opkomende Markten	9
4.3 Wijzigingen voorwaarden CIRR	10
4.4 Binnenlandse dekking.....	10
5. Vergroening van de ekv	11
5.1 Validatie groenmethodiek; het meten van groen	11
5.2 Verruiming beleid voor groene PF-projecten.....	12
5.3 Acceptatie risicovolle groene transacties	13
5.4 Dekking ‘indirecte’ groene transacties	13
5.5 Stakeholdermanagement Groen	13
5.6 In de pijplijn.....	14
6. Sustainable Development Goals (SDGs)	15
7. Internationale Ontwikkelingen.....	16
7.1 OESO, IWG en RWG	17
7.2 Ontwikkelingen rondom de Arrangement.....	17
7.3 Good Governance	17
8. Begrippenlijst Monitor 2019	19

1. Inleiding

De monitor exportkredietverzekeringen (ekv) is een jaarlijks verslag van de financiële ontwikkelingen en beleidsmatige ontwikkelingen op het gebied van de (Nederlandse) exportkredietverzekeringen. Vorig jaar verscheen de eerste editie. In deze tweede editie van de monitor wordt teruggeblikt op het verzekeringsjaar 2019 en wordt daarnaast een doorkijk gegeven naar het lopende jaar en verder. In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de financiële resultaten. Vervolgens komt in hoofdstuk 3 de samenstelling van de portefeuille aan bod. Hoofdstuk 4 richt zich op een aantal beleidsmatige wijzigingen, waaronder het aangepaste dierenwelzijnsbeleid. In hoofdstuk 5 wordt uitgebreid stil gestaan bij de vergroening van de ekv-portefeuille. Tot slot wordt in hoofdstuk 6 ingegaan op de impact van de Nederlandse ekv op de Sustainable Development Goals en in hoofdstuk 7 op de internationale ontwikkelingen.

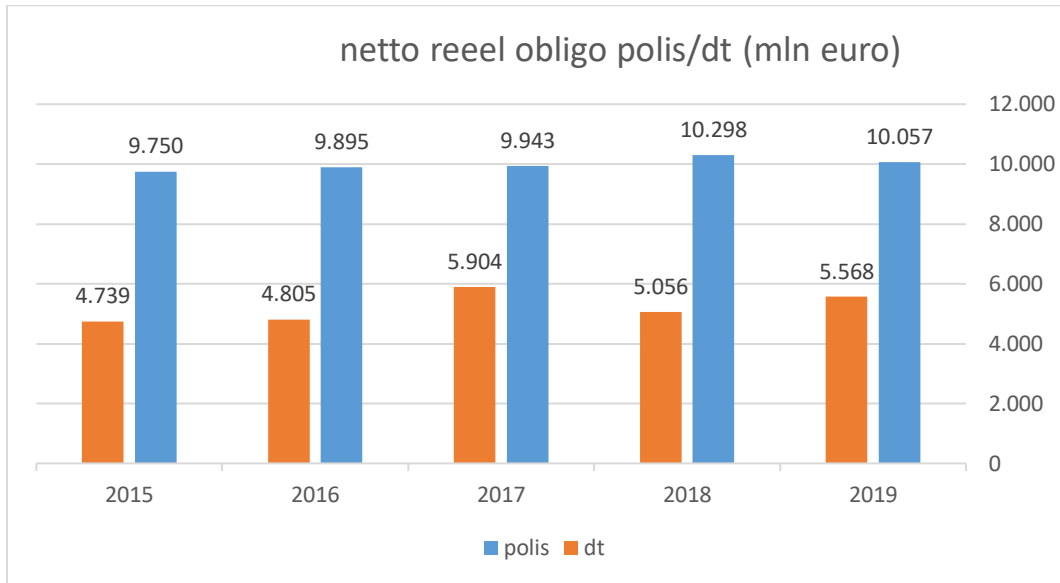
2. Financiële resultaten

De financiële stromen en verplichtingen van de ekv worden verantwoord in artikel 5 van begroting IX en zijn ook terug te vinden in het Jaarverslag 2019. De ekv genereert inkomsten en uitgaven, die ieder op hun beurt weer in twee soorten opgesplitst worden. De inkomsten bestaan uit premies voor afgegeven verzekeringspolissen en recuperaties van eerder uitgekeerde schade. De uitgaven bestaan uit schade-uitkeringen en de vergoeding aan Atradius Dutch State Business (ADSB) voor het uitvoeren van de ekv. Volgens internationale afspraken dienen de inkomsten de uitgaven op middellange termijn te dekken, hetgeen voor Nederland momenteel het geval is.

2.1 Obligobenuutting

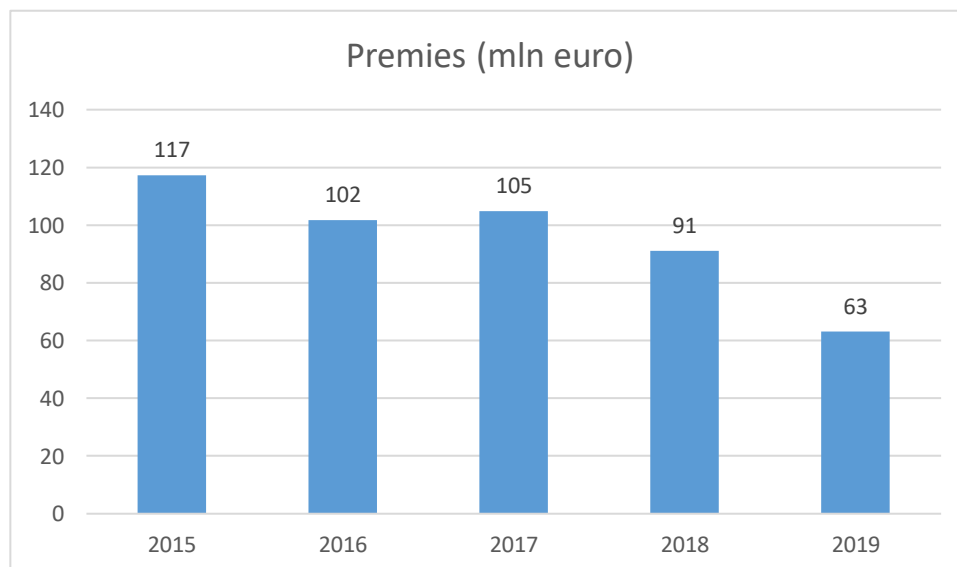
In 2019 is de Staat 4,75 miljard euro aan nieuwe verplichtingen aangegaan. Dit is een verhoging ten opzichte van 2018 (2,6 miljard euro). Over de afgelopen 5 jaar is de Staat gemiddeld gezien 5,75 miljard euro aan nieuwe verplichtingen aangegaan. De schommelingen in nieuwe verplichtingen zijn vooral het gevolg van het wel/niet afgeven van omvangrijke (>250 miljoen euro) dekkingstoezeggingen. Gezien het vraaggestuurde karakter van de ekv is het normaal dat er schommelingen zijn in de nieuwe verplichtingen. Verder betreffen nieuwe verplichtingen vaak dekkingstoezeggingen (dt), waarvan sommige maanden of zelfs jaren doorlopen voordat ze omgezet worden in een polis (of komen te vervallen). Pas op het moment dat een dekkingstoezegging omgezet wordt in een polis zullen inkomsten verkregen worden uit die verplichtingen. In 2019 bestond de portefeuille voor 64% uit polissen en 36% uit dekkingstoezeggingen.

De netto reële verplichtingen van de ekv-portefeuille stonden op 31 december 2019 op 15,6 miljard euro. Netto verwijst naar de verplichtingen van alle uitstaande polissen/dekkingstoezegging gecorrigeerd na herverzekering, bijvoorbeeld bij een andere exportkredietverzekeraar. Reëel wil zeggen, de werkelijke verplichtingen ofwel het saldo van de nog niet betaalde verzekerde termijnen. De onderstaande tabel illustreert een constant verloop van de netto reële verplichtingen van de ekv-portefeuille sinds 2015. Van de 15,6 miljard euro aan verplichtingen van de ekv-portefeuille was 10 miljard aan uitstaande polissen en 5,6 miljard euro aan uitgegeven dekkingstoezeggingen.

2.2 Premies

Over de afgelopen jaren (2015-2018) heeft de Staat vanuit de ekv gemiddeld rond de 100 miljoen euro aan premie-inkomsten ontvangen. In 2019 was dit in 2019 met 63,2 miljoen euro¹ aanzienlijk lager. De lagere premie-inkomsten zijn het gevolg van het lage aantal uitgegeven dekkingstoezeggingen in 2018 (2,6 miljard euro) ten opzichte van voorgaande jaren (2017: 5,2 miljard euro; 2016: 6,9 miljard euro). Schommelingen in de ontvangen premies zijn, net als bij het uitstaande obligo, grotendeels het gevolg van het wel (of niet) afgeven van polissen met bijzonder grote premiebedragen in het respectievelijk jaar. In de ekv-portefeuille is een klein aantal polissen, met een hoog verzekerd bedrag (>250 miljoen euro) en een lange looptijd (tien jaar of meer) verantwoordelijk voor het grootste deel van de premie-inkomsten. In 2019 zijn dergelijke grote transacties nauwelijks in verzekering genomen.

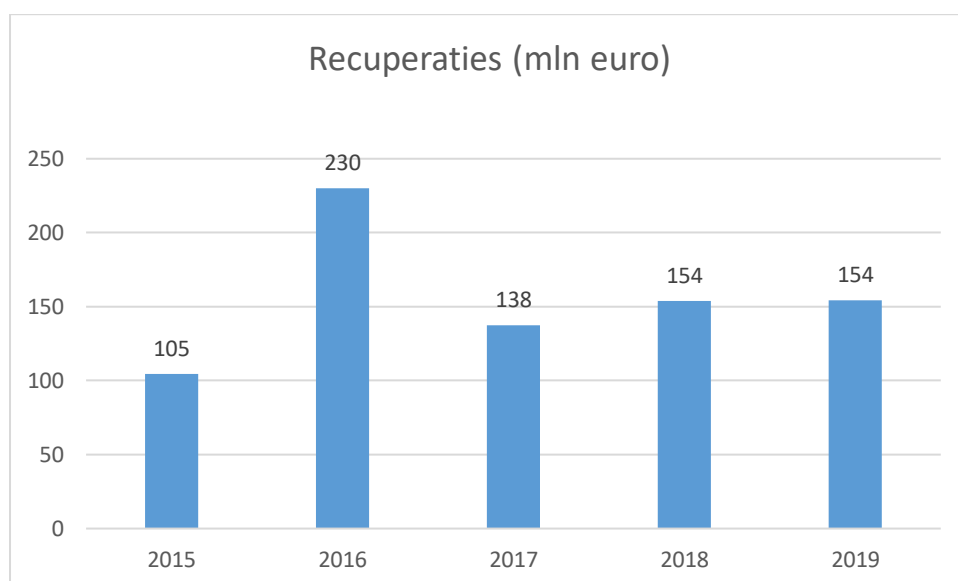

¹ Er bestaan altijd kleine afwijkingen tussen de cijfers in de verantwoording aan de Tweede Kamer en het jaarverslag van ADSB als gevolg van twee verschillende boekhoudmethodieken: ADSB verwerkt de inkomsten en uitgaven op factuurbasis en de staat op kasbasis. In deze monitor worden de cijfers uit het Jaarverslag 2019 van het ministerie van Financiën gebruikt.

2.3 Recuperaties

De recuperaties vanuit de ekv zijn de afgelopen jaren uitzonderlijk hoog. Over 2019 is er voor 154,4 miljoen euro aan terugbetalingen (inclusief rente) ontvangen. Dit is grotendeels toe te schrijven aan vorderingen die liepen op Argentinië. In 2014 is in de Club van Parijs een schuldenakkoord getroffen tussen Argentinië en zijn crediteuren. Tot 2019 zijn hier jaarlijkse betalingen over ontvangen. In 2020 is de laatste betaling, waarvoor Argentinië tot 2021 de tijd voor heeft, nog niet ontvangen.

Momenteel zijn er geen verdere omvangrijke terugbetalingen te verwachten uit hoofde van Club van Parijs-akkoorden. Recuperaties buiten de Club van Parijs om zijn de afgelopen jaren beperkt geweest. Dit is grotendeels te verklaren doordat er de afgelopen jaar maar in beperkte mate schades zijn uitgekeerd onder de ekv.

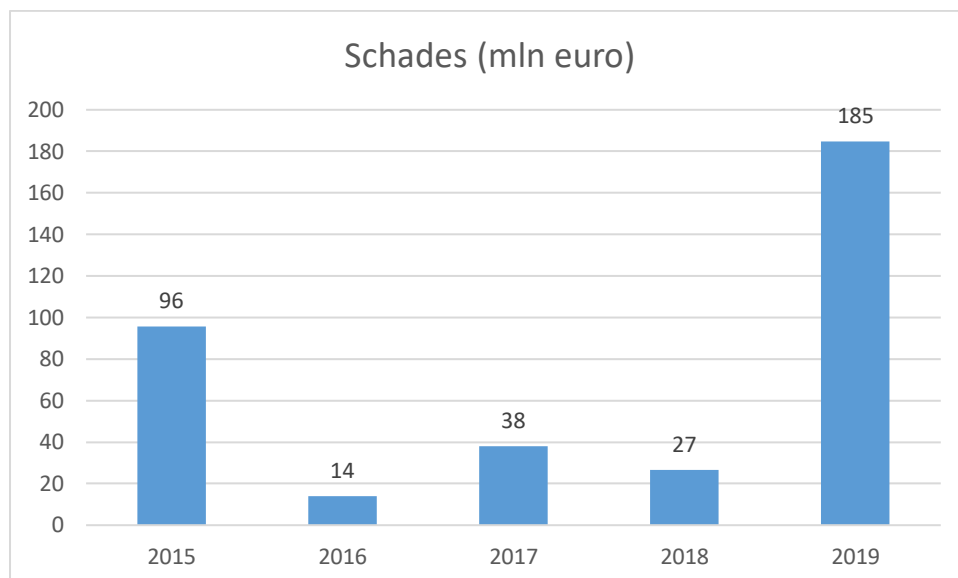
2.4 Schades

Het uitkeren van schades is voor een verzekeraar onlosmakelijk verbonden aan het proces van het in verzekering nemen van risico's. Over 2019 is voor 184,7 miljoen euro aan schade uitgekeerd. De schade-uitkeringen zijn in 2019 hoger uitgevallen dan de 68,2 miljoen euro die oorspronkelijk was begroot. De belangrijkste schadezaak betrof een financieringsverzekering voor de levering van schepen aan een private debiteur in Mexico, waar voor meer dan 150 miljoen euro aan schade uitgekeerd is. Normaal neemt de Staat bij een schadezaak de verplichtingen van de wanbetaler over, leidend tot halfjaarlijkse betalingen van telkens een termijn plus rente. Soms kan het echter financieel aantrekkelijker zijn alle resterende betalingen in een keer uit te betalen en dan ontstaat een groot schadebedrag in één jaar, zoals in de schadezaak Mexico. Een deel van de uitgekeerde schade zal gerecupereerd worden als gevolg van de verkoop van de verzekerde schepen.

De sterke fluctuatie van schades is het gevolg van het asymmetrisch karakter van de portefeuille. Het asymmetrisch karakter is het gevolg van het vraaggestuurde karakter van de ekv. Deze bestaat uit een klein aantal omvangrijke risico's in combinatie met een groot aantal kleine risico's. Hierdoor worden de jaarlijkse resultaten grotendeels beïnvloed door de ontwikkelingen van de kleine aantallen omvangrijke polissen. Niet voor niets stellen de internationale regels dat het verplichte kostendekkend karakter dient te gelden over de middellange termijn en dus niet voor afzonderlijke jaren.

Op het moment van schrijven is de impact van de Coronacrisis op de ekv-portefeuille nog onzeker. In welke mate de schade-uitkeringen toenemen onder de ekv is grotendeels afhankelijk van de impact van de crisis op verschillende landen en sectoren waar obligo momenteel op uitstaat. Alhoewel er nog geen duidelijke schadeontwikkelingen zijn in 2020, zien we wel een groter aantal

ekv aanvragen. Zoals toegelicht in de Kamerbrief inzake het op gang houden van handelsstromen² zijn maatregelen genomen om de Nederlandse exporteurs in deze tijden van snel verslechterende risico's zo goed mogelijk te ondersteunen. Uit de brief blijkt dat exporteurs gebruik maken van deze mogelijkheden.

2.5 Vergoeding ADSB

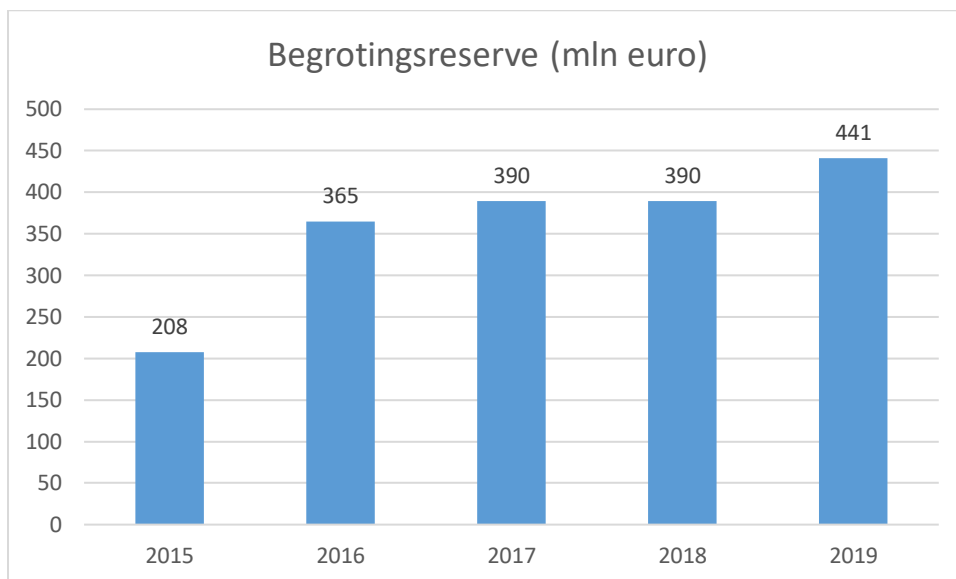
In 2019 heeft ADSB 12,1 miljoen euro ontvangen onder de vergoedingsregeling. Deze vergoeding bestaat uit een vaste en een variabele component. De vergoeding voor het variabele gedeelte is afhankelijk van de hoeveelheid premieontvangsten, recuperaties op private debiteuren en schade-uitkeringen. Door de grote schade op Mexico enerzijds en de lagere premies anderzijds viel de vergoeding over 2019 lager uit dan in voorgaande jaren.

Verder is er een servicebonus opgenomen onder de variabele component van de vergoedingsovereenkomst. Onder deze servicebonus worden in samenwerking met ADSB jaarlijkse targets gesteld die behaald dienen te worden voor het verkrijgen van deze bonus. In het kader van vergroening is in de servicebonus van 2019 een doel gesteld voor het creëren van een methodiek om *groen* te meten. Verder is opgenomen dat er een strategisch- en operationeel plan opgesteld wordt in het kader van vergroening. In de servicebonus van 2020 worden targets gesteld voor het binnenhalen van tien nieuwe bedrijven met groene transacties.

2.6 Risicovoorziening

Naar aanleiding van het nationale garantiekader voor risicoregelingen is een begrotingsreserve voor de ekv opgebouwd. Deze werkt als een buffer om meerjarige grote budgettaire schommelingen in de uitgaven op te kunnen vangen. De ontvangen premies worden gestort in de begrotingsreserve, terwijl uitgaven aan definitieve schades op afgesloten polissen en de uitvoeringskosten van ADSB gedekt worden met een onttrekking uit de begrotingsreserve. De 184,7 miljoen euro aan uitgekeerde schades in 2019 zijn nog niet definitief: er staat nog een vordering uit op enkele wanbetalers. Pas als er geen kans meer is op recuperatie wordt de schade definitief en zal deze ten laste worden gebracht van de reserve. In 2019 is 51 miljoen euro aan de begrotingsreserve toegevoegd, bestaande uit een storting van 63 miljoen euro aan premies en een onttrekking van 12 miljoen euro aan uitvoeringskosten. Met deze toevoeging komt de stand van de begrotingsreserve per 1 januari 2020 op 441 miljoen euro.

² Kamerbrief 2020D29108

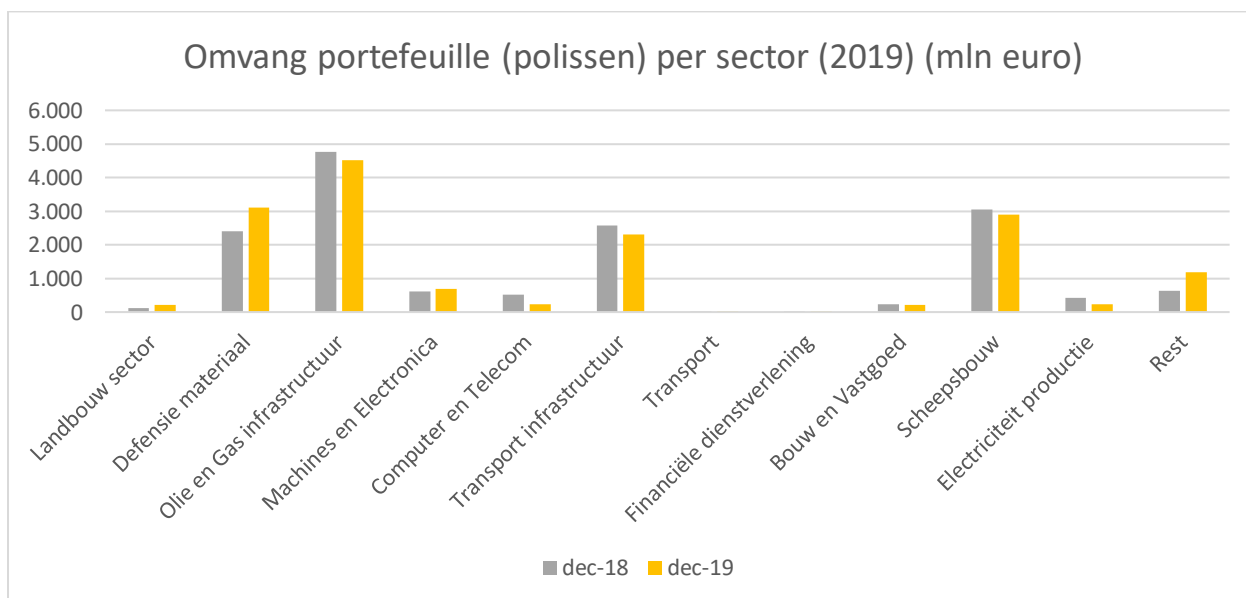

3. Samenstelling portefeuille

In de volgende paragrafen wordt achtereenvolgens ingegaan op de verdeling over sectoren, over landen, tussen publieke dan wel private debiteurs en naar exporteurs.

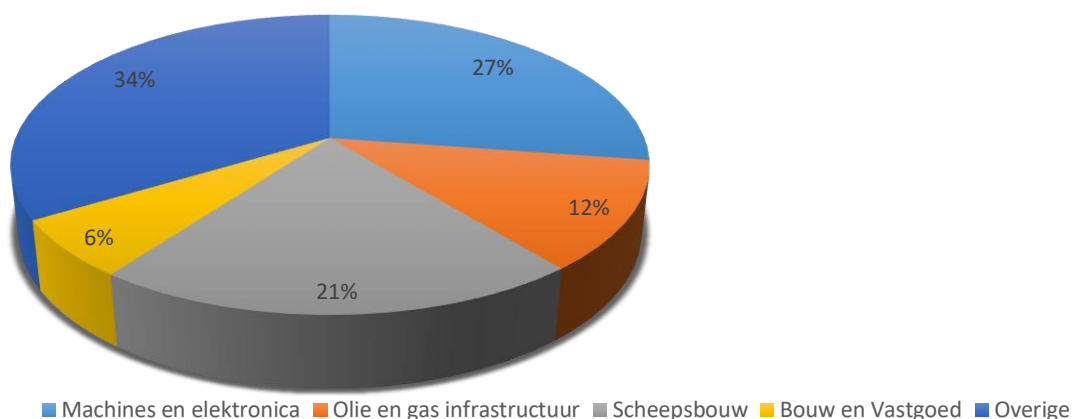
3.1 Sectoren

De samenstelling van de ekv-portefeuille wordt grotendeels gedomineerd door de scheepsbouw, olie- en gasinfrastructuur, transportinfrastructuur en defensiemateriaal. De grote representatie van deze sectoren is een weerspiegeling van de Nederlandse exportsector in combinatie met het karakter van deze sectoren waarin grote kapitaalgoederen geëxporteerd worden, die in algemene zin moeilijker dekking verkrijgen in de private markt.

De ekv-portefeuille bestond in 2019 voor 4,4 miljard euro aan polissen die gerelateerd zijn aan olie en gas, wat neer komt op 28,9% van de totale portefeuille. Dit is een lichte daling in vergelijking met 2018, toen de olie- en gassector 31% van de portefeuille voor haar rekening nam. Jaarlijkse schommelingen in de verdeling van de portefeuille zijn afhankelijk van het wel of niet aangaan van relatief grote transacties. Gekeken naar het aantal uitgereikte polissen in 2019 is 12% gerelateerd aan de olie- en gassector.

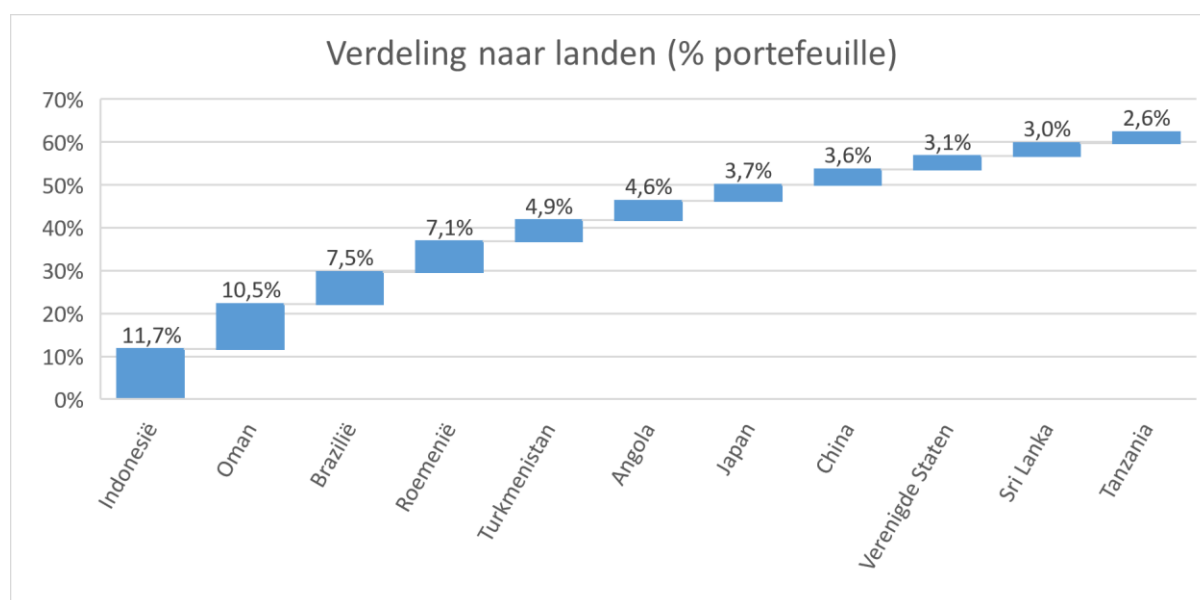
Aantal Polissen uitgereikt in 2019 per sector

3.2 Landen

Indonesië is sinds 2019 het land waarop de Nederlandse Staat het grootste uitstaande bedrag verzekerd heeft (11,7%). Het aandeel van Brazilië is dit jaar wederom gedaald door het ontvangen van terugbetalingen op de uitstaande verzekeringen en het ontbreken van grote nieuwe verplichtingen.

Alhoewel dekking onder de ekv aanvullend aan de markt bedoeld is, zien we in de verdeling een sterke representatie van zowel hoge-inkomenslanden en de UMICS³. De transacties die in dergelijke landen plaatsvinden, zijn doorgaans bovengemiddeld groot. Dat verklaart de aanwezigheid van relatief welvarende landen in de top tien. De top tien landen zijn in totaal goed voor 60% van de portefeuille.

4. Beleidswijzigingen

De ekv-instrumenten en de voorwaarden waartegen die worden verstrekt, worden voortdurend aangepast en *up-to-date* gehouden. Redenen om aanpassingen door te voeren kunnen zijn: het van kracht worden van nieuwe internationale afspraken, het veranderen van de internationale

³ Zogeheten *Upper Middle Income countries*

concurrentieverhoudingen en nieuwe politieke inzichten. Het afgelopen jaar stond in het teken van de vergroening van de portefeuille (hoofdstuk 5). Andere belangrijke beleidsmatige veranderingen in 2019 waren het vernieuwde dierenwelzijnsbeleid voor de ekv (4.1), het opstarten van een pilot Omzetpolis Opkomende Markten (4.2), het verbeteren van de voorwaarden van het reeds bestaande CIRR-loket (4.3), en tot slot het verruimen van het beleid voor binnenlandse dekking (4.4).

4.1 Vernieuwd dierenwelzijnsbeleid

Het beleid voor maatschappelijk verantwoord ondernemen (mvo), zoals beschreven in het mvo-beleidsdocument voor de ekv, kent als uitgangspunt dat de Staat geen transacties in verzekering neemt wanneer er sprake is van onaanvaardbare effecten voor mens, dier en milieu. Dit document gaat echter niet specifiek in op de standaarden die gelden op het gebied van dierenwelzijn, wat voor onduidelijkheid zorgt bij exporteurs en andere betrokkenen. Het kabinet hecht eraan ook op het terrein van dierenwelzijn te zorgen voor een transparant ekv-beleid. Om aan deze wens tegemoet te komen, is opdracht gegeven tot het opstellen van een beleidsverklaring dierenwelzijn.

In 2019 hebben de ministeries van Financiën en Buitenlandse Zaken en ADSB in samenwerking met het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit daarom onderzocht hoe de reeds gehanteerde dierenwelzijnsstandaarden formeel vastgelegd kunnen worden in het ekv-beleid, en waar er ruimte bestond voor aanscherping zonder daarmee het internationale gelijke speelveld, aan te tasten. De conceptverklaring is eind 2019 ter consultatie voorgelegd aan stakeholders, te weten de exporteurs, de banken en het maatschappelijk middenveld. Met inachtneming van de reacties die uit deze consultatie naar voren kwamen, is de definitieve beleidsverklaring opgesteld. Op 3 juli 2020 is deze beleidsverklaring aan de Tweede Kamer aangeboden, waarmee het vernieuwde dierenwelzijnsbeleid in werking is getreden. Uit vergelijkend onderzoek naar de exportkredietverzekeraars in ons omringende landen is gebleken dat het Nederlandse mvo-beleid voor de ekv, specifiek op het aspect dierenwelzijn, verder strekt dan bij exportkredietverzekeraars in omringende landen.

4.2 Omzetpolis Opkomende Markten

Medio 2019 is de Omzetpolis Opkomende Markten (OOM) gelanceerd in de vorm van een pilot van 1,5 jaar met een maximum van 100 miljoen euro. Voor Nederlandse exporteurs waren er geen mogelijkheden op de private verzekeringsmarkt om dekking te krijgen voor kortlopende betalingsrisico's bij de uitvoer van bijvoorbeeld consumentengoederen naar opkomende landen. Anders dan bij de reguliere ekv, waarbij een verzekering telkens op basis van één specifieke transactie met één specifieke debiteur wordt gesloten, wordt onder de OOM alle omzet van een exporteur in een opkomend land verzekerd. Om zeker te stellen dat de OOM aanvullend aan de markt is, wordt alleen dekking geboden op landen die een zogeheten *non-investment grade-rating*⁴ hebben. Uit onderzoek is gebleken dat zowel bij grote, middelgrote als kleine Nederlandse exporteurs behoefte bestaat aan de OOM. Een voorbeeld zou de levering van melkpoeder van een producent aan meerdere afnemers in het buitenland kunnen zijn.

Door de volledige omzet te verzekeren wordt voorkomen dat een klant alleen de slechte risico's verzekert en goede risico's zelf houdt. Dit bevordert de risicospreiding binnen de portefeuille. De OOM is beschikbaar voor alle Nederlandse exporteurs, mits ten minste 20% van de jaaromzet van de exporteur in Nederland gerealiseerd wordt. De premie die in rekening wordt gebracht moet kostendekkend zijn. Of dit daadwerkelijk het geval is, zal een belangrijke vraag zijn in de evaluatie van de pilot. De OOM versterkt de Nederlandse concurrentiepositie, aangezien meerdere omringende landen een vergelijkbaar product hebben.

Tot op heden (medio 2020) zijn er slechts twee polissen afgegeven. Dit is lager dan verwacht. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat banken operationeel nog niet volledig voorbereid waren op dit product. Daarnaast speelt de COVID-19 crisis mogelijk een rol, waardoor de economische omstandigheden in de wereld op dit moment flink verslechterd zijn. COVID-19 heeft eveneens een

---

⁴ Dat wil zeggen een externe creditfabricatie rating van BB⁺ of slechter.

groot beroep gedaan op de capaciteit bij ADSB. Vanwege deze omstandigheden kan de pilot op dit moment niet goed geëvalueerd worden. Om die reden wordt de pilot verlengd tot eind 2021.

4.3 Wijzigingen voorwaarden CIRR

Mede op verzoek van banken en exporteurs is in 2018 het loket voor herfinanciering van exportkredieten tegen een vaste lage rente (de CIRR) opgericht. Tot op heden (medio 2020) zijn er nog geen CIRR-leningen uitgegeven. Mede hierdoor hebben wij het afgelopen jaar veelvuldig om tafel gezeten met de sector- en exportbanken in NVB-verband. Dit heeft geresulteerd in een aantal wijzigingen die het product aantrekkelijker moet maken.

In grote lijnen werkt de CIRR als volgt. Een exportbank kan een ekv-gedekte lening verstrekken aan een debiteur in een ontvangend land, die met het kredietbedrag een kapitaalgoed of een dienst koopt van een Nederlandse exporteur. In sommige gevallen heeft een debiteur een sterke voorkeur voor een vaste rente, bijvoorbeeld omdat hij verwacht dat de rente gedurende de kredietperiode gaat stijgen of omdat hij gebaat is bij voorspelbare *cash flows*. Internationaal zijn onder de Arrangement afspraken gemaakt over leningen tegen een vaste rente: voor elke relevante valuta is onder meer een minimumrentepercentage afgesproken, de zogeheten *Commercial Interest Reference Rate* of CIRR. In veruit de meeste landen die zijn aangesloten bij de Arrangement is er een overheidsloket dat dergelijke leningen verstrekt of waar banken deze leningen kunnen herfinancieren.

In Nederland is er de mogelijkheid voor banken om voor deze leningen tegen vaste rente financiering aan te trekken bij de sectorbanken BNG Bank en NWB Bank. De lening die de exportbank verstrekt aan de debiteur moet als rentepercentage minimaal de CIRR hebben, en de financiering van de sectorbanken wordt verstrekt tegen CIRR minus 35 basispunten voor euroleningen en CIRR minus 20 basispunten voor dollarleningen.⁵ Voorheen waren deze afslagen 25 respectievelijk 0 basispunten. Met de herziene afspraken zijn de afslagen verlaagd, waardoor het uiteindelijke tarief dat de exportbank in rekening brengt daalt en doorgaans dichterbij het minimumtarief komt. Dit heeft een verbetering in de concurrentiepositie van Nederlandse exporteurs tot gevolg. Het tarief dat de sectorbanken in rekening brengen kent overigens een ondergrens van 0, aangezien dit gebruikelijk is bij exportfinancieringen en interbancaire financieringen.

Verder bieden de herziene afspraken met de sectorbanken de mogelijkheid om het CIRR-tarief in lijn met de regels uit de Arrangement tegen een opslag van 20 basispunten vooruitlopend op het starten van de lening gedurende vier kalendermaanden vast te zetten. Ten slotte is de herfinancieringsdocumentatie versimpeld, zodat er slechts één standaardovereenkomst tussen de exportbanken en de sectorbanken hoeft te worden gesloten.

4.4 Binnenlandse dekking

De doelstelling van het ekv-beleid is het bevorderen van export. Soms komt daarbij de vraag op of een transactie al dan niet kwalificeert als export. Eigendomsverhoudingen bij bedrijven of de verspreiding van productielocaties kunnen dergelijke vragen oproepen. De internationale regels bieden hierover geen duidelijkheid, want die bevatten geen definitie van het begrip export. In 2019 zijn de mogelijkheden om ekv-dekking te verkrijgen in dit soort situaties voor Nederlandse bedrijven verruimd. Aanleiding was dat in de praktijk was gebleken dat omringende landen een ruimere definitie hanteren, zodat Nederlandse bedrijven nadeel ondervonden. Dit bleek heel concreet toen bij ADSB een verzoek tot herverzekering van een buitenlandse ECA binnenkwam voor onderdelen van een schip; dat schip werd door een werf uit dat land verkocht aan een reder uit hetzelfde land en de nationale ECA bood daarvoor dekking, omdat de reder dat schip vervolgens in het buitenland ging inzetten en de inkomsten waarmee het schip werd betaald dus

---

⁵ Om een voorbeeld te geven: het CIRR-tarief voor een lening met een looptijd van tien jaar in euro's bedraagt voor de periode van 15 juli 2020 tot en met 14 augustus 2020 48 basispunten (0,48%). Het exportkrediet moet dus minimaal tegen 0,48% rente worden verstrekt, en de bank kan hiervoor funding aantrekken bij de sectorbanken tegen 0,13% rente (0,48/-0,35). Het CIRR-tarief wordt door het OESO-secretariaat maandelijks vastgesteld en voor de eurozone gebaseerd op de rentes op staatsobligaties van de meest kredietwaardige eurolanden met een opslag van 100 basispunten.

uit het buitenland kwamen. Dergelijke situaties komen ook in Nederland (veelvuldig) voor, met bijvoorbeeld scheepswerven enerzijds en reders of bedrijven uit de 'natte aannemerij' anderzijds. Daarom is het beleid verruimd: indien een Nederlands bedrijf een kapitaalgoed (of mogelijk een dienst) aanschaf bij een ander Nederlands bedrijf en vervolgens daarmee aantoonbaar buitenlandse inkomsten gaat genereren, komt een dergelijke transactie in aanmerking voor ekv-dekking. Dit geldt zowel voor de traditionele ekv (kapitaalgoederenverzekering of financieringsverzekering) als de liquiditeitsverruimende instrumenten. Net als bij de liquiditeitsverruimende instrumenten waarmee primair een binnenlands risico wordt gedekt geldt hierbij een maximaal dekkingspercentage van 80%. Daarnaast is speciaal voor groene transacties een verdergaande optie beschikbaar, zie paragraaf 5.4.

5. Vergroening van de ekv

In 2019 hebben de ministeries van Financiën en Buitenlandse Zaken een aantal aanpassingen van het ekv-instrumentarium doorgevoerd om de vergroening van de ekv te stimuleren. In dit hoofdstuk zal uitgebreid stilgestaan worden bij deze beleidswijzigingen en worden tevens aanvullende maatregelen voor 2020 en verder aangekondigd. Voor al deze maatregelen geldt dat de bestaande beleidskaders met betrekking tot mvo, anti-omkoping, internationale regelgeving, Nederlands bestanddeel en landenbeleid onverminderd van toepassing zijn.

5.1 Validatie groenmethodiek; het meten van groen

In 2019 is ADSB begonnen met het ontwikkelen van een meetmethodiek groen (de Groenlijst) en zijn alle nieuwe in 2019 afgegeven polissen voor de reguliere ekv geclassificeerd⁶ op al dan niet groen (lichtgroen, middelgroen en donkergroen) en de mate waarin ze bijdragen aan de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs. Hiervoor is de International Finance Corporation (IFC) methodiek⁷ (die ook gehanteerd wordt door FMO) gebruikt. Aangezien de IFC-methodiek binair (wel/niet groen) is en er behoefte was aan meer gedetailleerde informatie, is deze verder verfijnd met de methodiek van Cicero, een non-profit onderzoeksinstituut dat gespecialiseerd is in klimaat- en milieuwetenschap, om tot drie tinten groen te komen in de classificatie: donker-, middel- en lichtgroen.

Een transactie komt in aanmerking voor een groen label indien ze bijdraagt aan klimaatmitigatie, klimaatadaptatie of 'other footprint reduction'. Onder dit laatste begrip vallen bijvoorbeeld transacties waarvan het hoofddoel is het behoud of de toename van biodiversiteit en/of natuurlijke hulpbronnen, of het voorkomen of verminderen van verontreiniging of de zogeheten 'cradle to cradle' transacties zoals hergebruik en bijdragen aan de circulaire economie. Een transactie is donkergroen als het direct bijdraagt aan de lange termijn doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs, zoals de bouw van een nieuw windmolenpark op zee. Een transactie is middelgroen als het helpt de doelstellingen van 2050 te overbruggen, zoals bij de verkoop van hybride plug-in ov-bussen. Een transactie is lichtgroen als het leidt tot een efficiënter gebruik van natuurlijke hulpbronnen, zoals de verbetering van een bestaande gascentrale waardoor deze minder broeikasgassen uitstoot. In alle gevallen geldt dat transacties alleen maar etiket groen kunnen krijgen als ze verder gaan dan wat wettelijk verplicht is.

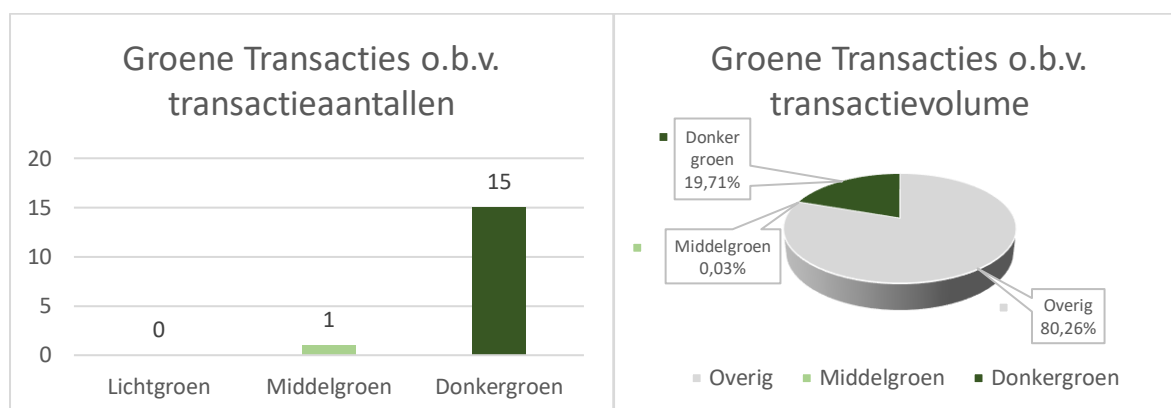
Uit de meting kwam naar voren dat over heel 2019 ruim 22% van de geclassificeerde nieuwe polissen en bijna 20%⁸ van het nieuw aangegane transactievolume het label groen heeft gekregen, waarbij het op één polis na steeds de classificatie donkergroen betrof. Indien een transactie niet als groen wordt geclassificeerd, betekent dit dat de transactie niet bijdraagt aan klimaatmitigatie, klimaatadaptatie of aan 'other footprint reduction', zoals gedefinieerd in de Groenlijst. Dit betekent

⁶ Exclusief liquiditeitsproducten, OOM en Koersrisicoverzekeringen.

⁷ *IFC's Definitions and Metrics for Climate-Related Activities*, https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/topics_ext_content/ifc_external_corporate_site/climate+business/resources/ifc-climate-definition-metrics

⁸ In het jaarverslag 2019 is het percentage groene transacties als voorlopig cijfer vermeld. Dit getal is na de validatie definitief geworden.

echter niet automatisch dat er sprake is van een negatieve impact op het klimaat of de leefomgeving.

Begin 2020 is het proces gestart om de gekozen methodiek en de ontwikkelde Groenlijst door een onafhankelijk bureau (Witteveen & Bos) te laten valideren. De aanbevelingen van deze consultant worden meegenomen bij de definitieve vaststelling van de Groenlijst eind 2020. Ook is geconstateerd dat de Groenlijst van ADSB in het algemeen goed aansluit bij de Europese taxonomie voor de financiële sector die eind 2021 van kracht wordt. Enkele verschillen kunnen mogelijk blijven bestaan, omdat de EU-taxonomie alleen geldt voor interne transacties in de EU en bij de ekv juist vaak exporttransacties worden verzekerd die naar landen buiten de EU gaan. De Groenlijst zal na anderhalf jaar geëvalueerd worden, waarbij ook de nieuwe ontwikkelingen bij de EU-taxonomie nauw worden gevolgd. In 2020 zal ADSB alle nieuw uitgereikte polissen, dus ook die onder de liquiditeitsverruimende producten, gaan classificeren.

5.2 Verruiming beleid voor groene PF-projecten

Projectfinanciering (PF) betreft vaak kapitaalintensieve transacties, met een lange looptijd, waarbij dekking van de Nederlandse Staat de financiering van het project mogelijk maakt. Voor groene PF-projecten is het beleid in 2019 verruimd, met als doel het aantrekkelijker maken van het betrekken van Nederlandse exporteurs in groene projecten. Zo is de Nederlandse Staat onder meer bereid een groter deel van een transactie (waarbij meerdere partijen betrokken zijn) te verzekeren, waardoor een extra prikkel ontstaat om Nederlandse bedrijven te contracteren. Hiermee wordt het aandeel groen binnen de ekv-portefeuille vergroot. De gebruikelijke werkwijze is dat iedere Export Credit Agency (ECA) dat deel van de financiering verzekert dat aansluit op de eigen onderliggende export, te verhogen met maximaal 30% voor lokale kosten en de verzekeringspremie. Voor groene PF-projecten kan nu een multiplier worden toegepast van tweemaal het Nederlandse bestanddeel plus 30% lokale kosten.

Het beleid is verder verruimd door ruimere dekking te bieden op groene PF-projecten. Gezien de risico's die gepaard gaan met PF-projecten is de mate van dekking die ECA's kunnen bieden op leningen bij uitstek een tool om financierende partijen zekerheden te bieden. Op die manier wordt financiering voor groene transacties beter mogelijk gemaakt. In dit kader is er besloten om het gebruikelijke maximum van 80% dekking (en 20% eigen risico) te verhogen tot maximaal 95% (en 5% eigen risico) voor groene PF-transacties. Tot slot is er een pilot van start gegaan waarin een flexibel trekkingsregime van het door de Staat gedekte financieringsdeel van de groene PF-projecten wordt toegestaan.

Door toepassing van het verruimde beleid voor PF-projecten is afgelopen jaar bijvoorbeeld een polis afgegeven voor werkzaamheden aan de fundering van windmolens, ten behoeve van een windmolenpark voor de kust van Taiwan.

5.3 Acceptatie risicovolle groene transacties

Voor risicovolle groene transacties is een pilot gestart waarin de vereisten voor dekking voor zowel exporteur als debiteur zijn verruimd. Hiermee wordt de mogelijkheid voor dekking op transacties die groen zijn en kleiner zijn dan 5 miljoen euro verruimd. Hiervoor geldt een maximum van 50 miljoen euro voor het uitstaande risico.

Bij risicovolle groene transacties zijn vaak innovatieve bedrijven zonder een lange trackrecord betrokken. Deze zouden bij strikte toepassing van de regresnormen en -criteria vaak niet in aanmerking komen voor de ekv. Voor dit soort transacties en bedrijven zijn onder bepaalde voorwaarden de regereisen versoepeld. De vereisten die gesteld worden richten zich op de continuïteit van exporteur: de continuïteit van het bedrijf mag niet in het geding zijn tijdens de fabricatieperiode; er dient voldoende kennis en ervaring in het bedrijf te zitten om de transactie tot een goed einde te brengen, en de exporteur dient voldoende toegang tot werkkapitaal te hebben om de transactie uit te kunnen voeren.

De tweede uitzondering onder dit initiatief betreft het soepeler toepassen van de acceptatiecriteria voor de debiteur van risicovolle groene transacties. Hieraan worden wel voorwaarden gesteld: het moet niet op voorhand duidelijk zijn dat de betalingscapaciteit van debiteur onvoldoende is; er zijn geen mogelijkheden tot (verdere) mitigatie van het risico door een garant of extra zekerheden; de betalingsreputatie van de debiteur (het wel kunnen, maar niet willen betalen) moet goed zijn, en tot slot worden er bij dergelijke transacties geen concessies gedaan voor wat betreft de mvo-beoordeling en anti-omkopingsbeleid.

Tot slot is er besloten om in de pilot langere looptijden van leningen dan gebruikelijk te accepteren. De versoepeling van looptijden blijft nog binnen de grens uit de *Arrangement* van tien jaar. Hier wordt een case-by-case benadering toegepast waarbij de looptijd van de financiering nooit langer mag zijn dan de economische levensduur van het kapitaalgoed.

5.4 Dekking 'indirecte' groene transacties

Er is besloten op ad-hoc basis voor groene transacties een bredere definitie van export te hanteren. Hierdoor kunnen meer groene transacties in aanmerking komen voor ekv-dekking. Het gaat in het bijzonder over transacties tussen nationale kopers en leveranciers – waarbij de goederen in eerste instantie ook worden ingezet in Nederland – indien exportpotentieel van het kapitaalgoed aannemelijk wordt gemaakt. Op die manier wordt getracht het prijsverschil tussen 'groene' en 'reguliere fossiele' kapitaalgoederen kleiner te maken. Dit kan het verschil maken voor klanten van Nederlandse exporteurs om voor de groene opties te kiezen en zo een internationaal marktfalen op te lossen.

5.5 Stakeholdermanagement Groen

Stakeholders worden op verschillende manieren geconsulteerd en geïnformeerd over de Nederlandse ekv. Met het oog op transparantie en een constructieve dialoog organiseren de ministeries van Financiën en Buitenlandse Zaken jaarlijks een stakeholderbijeenkomst. Hierbij wordt een breed scala aan belanghebbende partijen uitgenodigd en worden relevante beleidsontwikkelingen besproken. In september 2019 stond de stakeholderbijeenkomst in het teken van vergroening van de ekv. Er waren meer dan vijftig deelnemers, waaronder exporteurs, ngo's, banken en andere belangenorganisaties. Tijdens de bijeenkomst werd namens de Staat de ambitie gedeeld van vergroening van de ekv-portefeuille. Exporteurs hebben de aanwezigen geïnformeerd over hun inspanningen om tot meer groene transacties te komen. De meeste exporteurs zijn intensief bezig met innovatie en duurzame alternatieven, maar de hogere kostprijs geeft voor afnemers nog vaak de doorslag. Maatschappelijke organisaties hebben het belang geschetst van snelle actie. Zij vinden het moeilijk uit te leggen dat de Nederlandse Staat het Akkoord van Parijs ondertekent maar vervolgens via de ekv transacties ondersteunt die het behalen van de doelstellingen uit dit akkoord bemoeilijken. De deelnemers namens de Nederlandse Staat hebben de stakeholders geïnformeerd over de beleidsvoornemens voor vergroening en de ontwikkeling van de meetmethodiek voor groene transacties.

Naast de stakeholderbijeenkomsten hebben exporteurs, banken en brancheorganisaties een platform voor consultatie in de vorm van de Rijkscommissie voor export, die in 2019 twee keer bijeenkwam. Vanuit de Rijkscommissie is eind 2019 een werkgroep 'vergroening' opgericht waarin ideeën worden uitgewisseld over maatregelen die genomen kunnen worden om bedrijven verder te ondersteunen met vergroening van hun export. De uitkomsten van de werkgroep worden teruggekoppeld aan de Rijkscommissie.

5.6 In de pijplijn

Naast het meten van groen wordt gewerkt aan het beter in kaart krijgen van de fossiele transacties in de ekv portefeuille. Hierdoor kan bijvoorbeeld beter onderscheid gemaakt kan worden tussen het vervuilende karakter van ekv transacties of de verenigbaarheid van ekv transacties met de doelstellingen van het Akkoord van Parijs. ADSB is gevraagd om in kaart te brengen welke methodes er zijn om dit op een objectieve manier te doen. Vervolgens zal daaruit, gezamenlijk met een consultant, een methode worden ontwikkeld die geschikt is voor de ekv. Zodra er een methodiek gekozen is zal deze toegepast worden op de portefeuille.

ADSB heeft in 2019 onderzocht of er behoefte is aan generieke werkkapitaaldekking bij bedrijven. Uit het onderzoek blijkt dat er mkb'ers opdrachten mislopen door het gebrek aan werkkapitaal. Banken zijn namelijk niet bereid werkkapitaalleningen te verstrekken voor kleine bedragen. In 2020 is er in nauw overleg met de banken en het mkb verder gesproken over de uitwerking van dit instrument voor risicovolle groene transacties. Op basis van deze gesprekken zal een voorstel gepresenteerd worden. In het onderzoek zijn ook andere mogelijkheden gepresenteerd, zoals het verstrekken van werkkapitaal door ADSB zoals bij het Dutch Good Growth Fund (DGGF) en het Dutch Trade and Investment Fund (DTIF)⁹, het uitvoeren van wisselfinanciering zoals bij het DGGF en het DTIF en mogelijk werkkapitaaldekking voor Nederlandse toeleveranciers voor meer omvangrijke exporttransacties van grotere bedrijven.

De vergroening van de ekv wordt idealiter gerealiseerd in internationaal verband. Vanuit zowel het oogpunt van effectiviteit als een gelijk speelveld heeft dit de voorkeur. Daarom zet Nederland in de EU, de OESO- en andere internationale gremia in op verduurzaming van de staatsgesteunde exportfinanciering. Dat begint met het bepleiten van zoveel mogelijk transparantie, bijvoorbeeld door publicatie van informatie over projecten of het delen van methodes voor het meten van de klimaataspecten van transacties. Nederland loopt voorop in het ontwikkelen en toepassen van meet methodes (groen & fossiel) op de ekv portefeuille. Onderdeel van de Nederlandse inzet is het delen van onze methodiek om zodoende transparantie te vergroten. Sommige vergroeningsmaatregelen, met name waar deze de prijs beïnvloeden, kunnen alleen in OESO-verband genomen worden. Dat geldt bijvoorbeeld voor de inzet van Nederland om groene projecten te stimuleren door de kosten voor lange termijnfinanciering te verminderen. Daarnaast zet Nederland zich in voor internationale restricties aan fossiele projecten, bijvoorbeeld door te pleiten voor een spoedige herziening van de CFSU¹⁰ met als doel om de financieringsrestricties rond kolencentrales en kolengerelateerde projecten aan te scherpen. Nederland wil tot slot samen met enkele gelijkgezinde landen het initiatief nemen tot een groene EU-strategie rond exportfinanciering en internationaal de bredere discussie voeren over het stellen van strenge eisen aan fossiele projecten en onderzoeken hoe een afbouwtraject voor fossiele projecten de meeste kans van slagen heeft. Hierbij is van belang om inzicht te hebben in relevante internationale ontwikkelingen. Het gaat hierbij niet alleen om specifieke maatregelen of beleidsaanpassingen van andere ECA's, maar ook om beleid (geïmplementeerd of in voorbereiding) van andere internationale financiële instellingen. Het internationaal tot afspraken komen is geen gemakkelijke opgave gezien de ontwikkelingen in internationale gremia (zie paragraaf 7.1 en 7.2). Desondanks zijn er eerder, mede op initiatief van Nederland, in OESO-verband afspraken gemaakt over het beperken van financiering voor kolencentrales.

⁹ DGGF en DTIF zijn beleidsinstrumenten van RVO die Nederlandse ondernemers ondersteunen in het zakendoen in ontwikkelingslanden en opkomende landen. Meer informatie over dit instrumentarium is beschikbaar op:

<https://atradiusdutchstatebusiness.nl/nl/producten/dtif-dggf-financiering.html>

¹⁰ In deze sectorunderstanding voor Coal Fired electricity plants, onderdeel van de zogenaamde arrangement on export credits, hebben OESO-landen afspraken gemaakt over restricties rond de financiering van minder efficiënte kolencentrales.

6. Sustainable Development Goals (SDGs)

Het doel van de ekv is het mogelijk maken van exporttransacties die zonder verzekering door de Staat niet tot stand zouden komen. De achterliggende reden is daarbij dat dergelijke exporttransacties een bijdrage leveren aan de Nederlandse economie en werkgelegenheid. Dit sluit aan bij SDG 8 (Waardig werk en economische groei). Sinds de beleidsdoorlichting uit 2016 brengt het CBS daarom in opdracht van het ministerie van Financiën in kaart in welke mate ekv-gedekte transacties bijdragen aan het Nederlandse bbp en de Nederlandse werkgelegenheid.

Uit de laatst beschikbare cijfers van het CBS blijkt dat de bijdrage van de ekv aan bbp en werkgelegenheid een dalende trend vertoont. Dit is te verwachten gezien de eveneens iets dalende portefeuille, zie hoofdstuk 2.

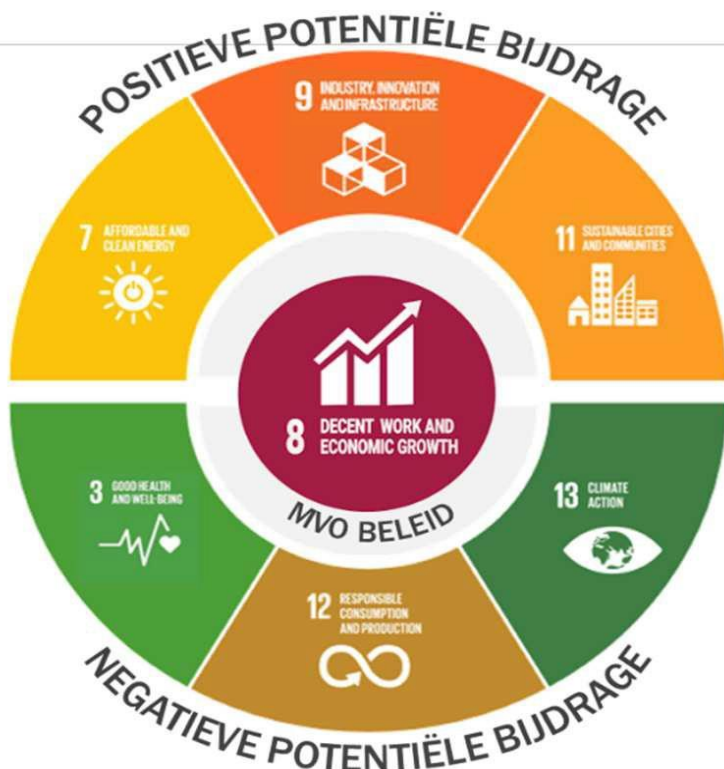
	2015	2016	2017	2018
Bijdrage aan bbp (%)	0,360	0,173	0,122	0,111
Arbeidsjaren (x1000)	29,0	13,4	10,2	9,6

Op verzoek van de Tweede Kamer (motie van Raan en Diks, Kamerstukken II 2017-2018 26485 nr. 263) is in de afgelopen periode ook onderzocht wat het effect van de verzekerde portefeuille van 2019 is op de SDG's in de ontvangende landen. Methodologisch bleek dit een lastige onderzoeksvraag. Het kwantificeren van het effect is namelijk niet mogelijk. Voor zover op het niveau van het ontvangende land al statistische gegevens beschikbaar zijn op het niveau van de verschillende SDG's en de onderliggende doelstellingen en criteria, is nooit vast te stellen welke bijdrage daaraan is geleverd door een individueel, door de Nederlandse Staat verzekerd project.

In kwalitatieve zin kan tot op zekere hoogte de bijdrage in kaart worden gebracht. Om dit op een verantwoorde manier te doen is het onderzoeksbureau Steward Redqueen ingeschakeld. Steward Redqueen heeft op basis van onderzoek van de Erasmus Universiteit¹¹ de zogeheten SDG mapping methodiek ontwikkeld. Deze is toegepast op de 72 transacties waarvoor in 2019 een polis is afgegeven. Centraal in de methode staat de veronderstelling dat een economische activiteit verschillende – positieve en negatieve – gevolgen heeft voor de SDG's. Op basis van literatuuronderzoek zijn de belangrijkste gevolgen in kaart gebracht. De resultaten voor onze portefeuille van 2019 worden geïllustreerd met de volgende figuur.

---

¹¹ Jan Anton van Zanten & Rob van Tulder (2020): Towards nexus-based governance: defining interactions between economic activities and Sustainable Development Goals (SDGs), International Journal of Sustainable Development & World Ecology, DOI:10.1080/13504509.2020.1768452. <https://doi.org/10.1080/13504509.2020.1768452>

De analyse laat zien dat veel van de potentiële positieve effecten verondersteld worden op SDG 9 (Industrie, innovatie en infrastructuur), 11 (Duurzame steden en gemeenschappen) en 7 (Betaalbare en duurzame energie). Dit vloeit logisch voort uit de samenstelling van de ekv portefeuille, waarin schepen en infrastructuurwerkzaamheden een groot aandeel vormen. Dat aan de andere kant SDG12 (Verantwoorde consumptie en productie), 3 (Goede gezondheid en welzijn) en 13 (Klimaatactie) potentieel in negatieve zin geraakt kunnen worden, onderstreept het grote belang van het mvo-beleid dat wordt gehanteerd. Dat is immers bedoeld om milieu en sociale risico's zo goed mogelijk in te schatten en negatieve effecten op mens, milieu en dier zo veel mogelijk te voorkomen. Daarom staat dit in deze figuur ook als mitigerende factor opgenomen. Zoals in het begin van de paragraaf beschreven, staat voor wat betreft de doelstelling van de ekv SDG 8 centraal.

De methodiek kent een aantal belangrijke kanttekeningen. Zo betreffen de resultaten potentiële positieve of negatieve effecten, aangezien ze gebaseerd zijn op basis van literatuuronderzoek naar interacties in vergelijkbare sectoren, wat dus niet per se betekent dat ze ook optreden bij de individuele verzekerde transacties. Daarnaast zijn de sectoren gedefinieerd op basis van de NACE-codering.¹² Dat heeft bijvoorbeeld tot gevolg dat het verzekeren van de offshore windprojecten in Taiwan, zoals inmiddels twee keer gebeurd, in de dataset meegenomen wordt als een transactie in het opwekken van energie. Het model veronderstelt voor dergelijke transacties een negatieve impact op SDG 13 (Klimaatactie), omdat alle vormen van energieopwekking, van kolencentrale tot wind- of zonne-energie, dezelfde NACE-codering krijgen.

7. Internationale Ontwikkelingen

Exporteurs kunnen op een eerlijke manier internationaal concurreren wanneer er gelijke regels gelden voor staatsgesteunde financieringen. Hiervoor bestaat het kader van de WTO ('Agreement on subsidies and countervailing measures') en de afspraken die landen hebben gemaakt over overheid gesteunde exportfinanciering ('The Arrangement'). De afgelopen jaren vindt steeds meer

¹² Nomenclature statistique des Activités économiques dans la Communauté Européenne ("Statistische naamgeving van de economische activiteiten in de Europese Gemeenschap)

export en handel gerelateerde financiering plaats buiten de afspraken van de Arrangement, waardoor buitenlandse exporteurs onder andere goedkopere staatsfinanciering kunnen aanbieden aan hun kopers. China was volgens USEXIM, de ECA van de Verenigde Staten¹³, in 2019 veruit de grootste internationale speler met ruim 30 miljard dollar aan exportfinanciering. China is geen deelnemer aan de Arrangement. Steeds meer landen gebruiken creatieve structuren buiten de Arrangement om tegengewicht te bieden aan de goedkopere staatsgesteunde financieringen vanuit met name China. In 2019 vond als gevolg hiervan nog maar een derde van de middellange termijn financiering onder de afspraken van de Arrangement plaats.¹⁴ De Nederlandse inzet in internationale gremia is er daarom op gericht om een 'race to the bottom' door uitholling van de Arrangement te voorkomen en het eerlijk speelveld voor onze exporteurs te verbeteren.

7.1 OESO, IWG en RWG

In de International Working Group (IWG) wordt sinds 2012 op initiatief van toenmalig President Obama en toenmalig Vice-Premier Xi-Jinping onderhandeld met niet-OESO landen (onder andere China, India, Brazilië en Rusland) om te komen tot internationale richtlijnen voor exportfinanciering. Een belangrijk doel is om China te verbinden aan gelijke regels voor staatsgesteunde financieringen. Nederland heeft zich gedurende 2019 wederom actief ingezet om tot dergelijke afspraken te komen. In september 2019 vond de 20^e IWG vergadering plaats in Brasilia en gedurende het jaar heeft er op technisch niveau veel uitwisseling van standpunten en informatie plaatsgevonden. Op verzoek van Nederland is er in 2019 ook een werkgroep Shipping opgezet.

Tot dusverre heeft al het technische werk helaas tot weinig concrete resultaten geleid. In een poging de impasse te doorbreken hebben de G7-leden op 11 september 2019 een brief aan de overige leden van de IWG gestuurd waarin wordt aangegeven dat het noodzakelijk is eerst overeenstemming te bereiken over een aantal principes waarop de afspraken gebaseerd moeten worden. Deze principes zijn: transparantie op transactieniveau, respect voor duurzaam leenbeleid van IMF en Wereldbank en een brede reikwijdte voor de nieuwe regels. In 2020 moet blijken of het lukt om de impasse te doorbreken.

7.2 Ontwikkelingen rondom de Arrangement

Het tweede spoor voor het verbeteren van het eerlijk speelveld waar Nederland zich voor inzet, is de modernisering van de Arrangement zelf. Het doel is om de Arrangement aan te passen aan de huidige tijd en staatsgesteunde transacties die op dit moment ten onrechte buiten de Arrangement vallen, eronder te brengen. In juni 2019 heeft de Europese Unie een voorstel voor de onderhandelingen ingebracht bij de andere deelnemers aan de Arrangement ('Participanten'). Hierover vindt nu de laatste afstemming plaats.

Nederland speelt een actieve rol in de voorbereiding van de Europese inzet bij de modernisering. In samenwerking met een aantal andere Europese landen is een marktstudie geschreven over de 'convergence of development finance and export finance'. Ter voorbereiding van de Europese inzet werkt Nederland met andere landen aan voorstellen om de Arrangement te herzien. Daarnaast heeft Nederland het voortouw genomen in de modernisering van concrete financiële afspraken zoals financiering van lokale kosten en het ontwikkelen van een *holistic pricing regime*.¹⁵ In 2020 zal dit als EU-voorstel ingebracht worden bij de onderhandelingen over de financiële afspraken in de Arrangement.

7.3 Good Governance

Nederland is actief in de Export Credits Group van de OESO. Hier wordt bijvoorbeeld gesproken over de implementatie van de *sustainable lending principles and guidelines* die in 2018 zijn omgezet in een *Recommendation*. Ook is mede door inzet van Nederland de nieuwe *Recommendation on*

¹³ <https://www.exim.gov/news/reports/competitiveness-reports>

¹⁴ <https://www.exim.gov/news/reports/competitiveness-reports>

¹⁵ Met *holistic pricing* wordt het mogelijk om flexibeler met de financiële voorwaarden in de Arrangement om te gaan door de risico's daarvan te beprijzen. Op dit moment zijn bijvoorbeeld alleen gelijke zesmaandelijke afbetalingen toegestaan. Met *holistic pricing* worden ook andere afbetalingsschema's mogelijk, waarbij de flexibiliteit wordt gereflecteerd in de prijs.

bribery and officially supported export credits in maart 2019 unaniem aangenomen in Parijs. Het nieuwe compliance beleid van ADSB voldeed hier reeds sinds eind 2018 aan. Het nieuwe antiomkopingsbeleid zal eind 2020 worden geëvalueerd. Tijdens de juni-vergadering in Parijs heeft ADSB de Export Credit Group geïnformeerd over het Nederlandse anti-omkopingsbeleid omtrent de ekv. Daarbij heeft ADSB onze procedures en due diligence bij de beoordeling van het risico op omkoping bij exporttransacties toegelicht. Voor eind 2020 staat op de agenda om een *guidance note* te schrijven over de implementatie van de *Recommendation on bribery*.

8. Begrippenlijst Monitor 2019

Arrangement: 'Arrangement on Officially supported export credits' (Consensus) is een gentlemen's agreement tussen een aantal OESO-lidstaten met betrekking tot regels over "officially supported export credits". Tot stand gekomen in de OESO onder de verantwoordelijkheid van het Trade Directorate (de "Arrangement")

<http://www.oecd.org/trade/exportcredits/theexportcreditsarrangementtext.htm>

Club van Parijs: Informele overlegstructuur van een groep van crediteurlanden, die als doel heeft om gecoördineerd houdbare oplossingen te vinden voor betalingsproblemen van debiteurlanden om daarmee de kans op een zo'n groot mogelijke incasso voor de crediteurlanden te vergroten.

Contragarantie: Een onherroepelijke en onvoorwaardelijke verbintenis van de verzekeraar aan de garantie stellende bank om binnen 10 dagen nadat de garantie is aangesproken de bank te vergoeden voor de uitbetaalde garantiebedragen ongeacht of er sprake is van terechte of onterechte opvraging. Indien het fabricatie- en kredietrisico van onderliggend exportcontract niet wordt verzekerd wordt het product 'Zelfstandige Contragarantie' genoemd.

Debiteur: De partij met wie Verzekerde een (Lenings)overeenkomst heeft gesloten.

Dekkingsadvies (DA): Dit een verzekeringstechnische beoordeling van een transactie, waarbij in – tegenstelling tot een dekkingstoezegging – er geen verplichting voor de Staat geldt om verzekering af te geven. Het document is voor alle betrokken partijen juridisch niet bindend.

Dekkingstoezegging (DT): Een verplichting van de Staat om verzekering af te geven (onder de genoemde voorwaarden). De aspirant-verzekerde is ook verplicht om de polis af te nemen (conform artikel 4 in de DT). Het betreft dus een wederzijdse verplichting.

Eigen risico: Het ongedekte deel van het verzekerde (lenings)bedrag.

EKV: Exportkredietverzekeringsfaciliteit

Externe credit rating: De kredietwaardigheid van een bedrijf beoordeeld door een extern ratingsbureau (S&P, Moody's en Fitch) en weergegeven in een lettercombinatie, variërend van AAA tot CCC.

Fabricatierisico: Het risico geen compensatie te verkrijgen voor de kosten, gemaakt ten behoeve van de totstandkoming en uitvoering van de exportovereenkomst, voor zover de goederen en/of diensten niet aan Debiteur worden geleverd.

Fabricatieschade: Schadevergoeding voor kosten gemaakt ten behoeve van de totstandkoming en uitvoering van de exportovereenkomst voor zover de goederen en/of diensten niet aan de debiteur zijn geleverd, als gevolg van stopzetting van de uitvoering van de overeenkomst met goedkeuring of op aanwijzing van de verzekeraar.

Financier: De bank die ten behoeve van Verzekerde de door Debiteur geaccepteerde wissels/afgegeven promessen heeft verdisconteerd.

Garantie: Een door de investeerder aan de geldgever verstrekte garantie voor de betalingsverplichtingen van de buitenlandse onderneming waarin de ondernemer heeft geïnvesteerd.

Garantieverzekering: Verzekering van de exporteur tegen het onterecht opvragen van een in zijn opdracht gestelde garantie door de begunstigde van de garantie of diens bank. Indien tegelijkertijd het fabricatie- en kredietrisico van onderliggend exportcontract wordt verzekerd wordt de garantieverzekering ook 'aanvullende dekking' genoemd. Zonder dekking van het fabricatie- en kredietrisico van onderliggend exportcontract wordt het product 'zelfstandige garantiedekking' genoemd.

Gedekt percentage: Het deel van het verzekerde contract- of leningsbedrag dat zal worden uitgekeerd indien debiteur niet of niet geheel aan zijn betalingsverplichtingen voldoet.

IFC Performance standards: Inhoudelijke richtlijnen van de International Finance Corporation (IFC), onderdeel van de Wereldbank, die gebruikt worden om projecten te kunnen beoordelen op milieu- en sociale aspecten.

Kasstelsel: Administratie op basis van de ontvangsten en uitgaven, waarbij het moment van de kasstroom bepalend is voor aan welke periode de ontvangst/uitgaven wordt toegerekend. De periode waarop de transactie betrekking heeft, is niet relevant.

Kredietrisico: Het risico geen betaling te ontvangen voor Verzekerde Vorderingen, voor zover de goederen/en of diensten aan debiteur zijn geleverd.

Kostendekkendheid: Wanneer de premies voldoende zijn om de netto schade (uitgekeerde schade minus provenuen) en uitvoeringskosten over een lange termijn te kunnen dekken. De 'lange termijn' is niet gedefinieerd.

Kredietschade: Schadevergoeding voor vorderingen op de debiteur, die zijn ontstaan na levering van de goederen en/of diensten, en die niet zijn betaald als gevolg van een gedekte schadeoorzaak.

Kredietrisico: Het risico om geen betaling te ontvangen voor Verzekerde Vorderingen.

Landenrisico: Het risico op non-betaling van een publieke koper en/of het risico op een non-betaling van een private koper door een oorzaak buiten diens invloedssfeer in het land van de debiteur.

Lening: Een door een geldgever, niet zijnde de ondernemer, in samenhang met een investering verstrekte lening.

Leningsovereenkomst: De tussen Verzekerde en Debiteur gesloten overeenkomst, waarvan gegevens zijn vermeld in het Overzicht.

Lokale kosten: Kosten voor goederen/diensten in het land van de afnemer die onderdeel uitmaken van het exportcontract of die nodig zijn om het betreffende project te voltooien.

Midden- en kleinbedrijf (MKB): Bedrijf, of de groep waar het bedrijf deel van uitmaakt, met een maximaal aantal werknemers van 250 en met een maximale omzet van EUR 50 miljoen óf een balanstotaal van minder dan EUR 43 miljoen

Multilaterale instelling: Een financiële instelling met meer dan twee staten als aandeelhouder, doorgaans met een mandaat dat voorziet in een ontwikkelingsdoelstelling bij het aangaan van financiële verplichtingen.

Maximum Schadevergoeding (MS): Indien een MS (een bedrag in valuta) in de polis wordt opgenomen betekent dit dat er in geval van schade 'nooit meer' dan het betreffende bedrag zal worden uitgekeerd.

Nationaal bestanddeel: Het verschil tussen de contractprijs en de prijs van de uit het buitenland afkomstige goederen en diensten. Ook goederen en diensten afkomstig van buitenlandse maatschappijen, die tot dezelfde groep als verzekerde behoren, worden beschouwd als nationaal bestanddeel, mits de moeder van deze maatschappijen in Nederland is gevestigd.

Projectfinanciering (PF): Financieringsvorm waarbij de financiering voor een project wordt verstrekt aan een Special Purpose Vehicle (SPV) op basis van de verwachte kasstromen uit de projectexploitatie.

Regres: Het verhalen van schade op de exporteur. Het gaat hierbij om schade die we aan een derde partij, meestal een bank, hebben moeten uitkeren nadat de debiteur/koper (a) de lening of wissel niet (terug)betaalt of (b) de garantie opeist.

Aangescherpt regres: Vorm van regres op exporteur die wordt gebruikt bij contragaranties, waarbij na uitbetaling aan de bank een regresvordering op exporteur ontstaat zonder dat Atradius/Staat hoeft te bewijzen dat de betreffende garantie terecht is opgevraagd door de begunstigde.

Regresobligo: (Het gedeelte van) de maximale schadevergoeding op een bankproduct, dat kan resulteren in een vordering van de Staat op de exporteur.

Reputatierisico: Het risico op negatieve publiciteit als gevolg van betrokkenheid (of vermeende betrokkenheid) van de Nederlandse Staat bij activiteiten, die niet in overeenstemming zijn met geldende wetten of anderszins gevoelig liggen in het politieke of publieke debat.

Werkkapitaaldekking: Verzekering van de door de financier verstrekte werkkapitaalfaciliteit ten behoeve van de exportovereenkomst voor kapitaalgoederentransacties of uitvoering van werken en/of (aanverwante) diensten in het buitenland. Handelshuizen komen dus niet in aanmerking voor dekking van eventuele werkkapitaalfaciliteiten. Deze dekking kan aanvullend verstrekt worden aan een verzekering van betalingsrisico's uit hoofde van de onderliggende exporttransactie, of los hiervan (zelfstandige werkkapitaaldekking).